

APSTIPRINU

Direktors A. Vilks

2017. gada _____

Latvijas Nacionālās bibliotēkas darbības publiskais pārskats

2016. gads

Latvijas Nacionālā bibliotēka

2017

Saturs

1.	Pamatinformācija	4
1.1.	Iestādes juridiskais statuss un darbības mandāts	4
1.2.	Galvenie darbības virzieni, mērķi un uzdevumi	4
1.3.	Galvenie uzdevumi 2016. gadā	6
2.	Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti	8
2.1.	Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	8
2.2.	ES un citu ārvalstu fondu un programmu finansēti projekti	11
2.3.	Saņemtie ziedojumi un dāvinājumi	12
2.4.	Galvenās aktivitātes, to mērķi un sasniegtie rezultāti	13
2.5.	Veiktie pētījumi	23
3.	Pakalpojumi	24
3.1.	Starpiestāžu pakalpojumi	24
3.2.	Komerccpakalpojumi	25
3.3.	Publiskie pakalpojumi	25
3.4.	Izdevējdarbība	27
4.	Uzlabojumi institūcijas vadībā un organizācijā	28
5.	Personāls	28
6.	Komunikācija ar sabiedrību	29
7.	Plānotie pasākumi 2017. gadā	29

Lietotie saīsinājumi

Saīsinājums	Apraksts
AACR2	The Anglo - American Cataloguing Rules (Angļu - amerikāņu katalogizēšanas standarts)
AsiaRes	Baltijas Austrumāzijas pētniecības centra bibliotēka
DOM	Digital Object Management System (Digitālo objektu pārvaldības sistēma)
ES	Eiropas Savienība
Europeana	Eiropas digitālā bibliotēka
FAST	Faceted Application of Subject Terminology (Priekšmetu terminu fasetlietošanas sistēma)
ISBN	International Standard Book Number (starptautiskais grāmatu standartnumurs)
ISMN	International Standard Music Number (starptautiskais nošizdevumu standartnumurs)
ISSN	International Standard Serial Number (starptautiskais seriālizdevumu standartnumurs)
KM	Latvijas Republikas Kultūras ministrija
MABSTK	Muzeju, arhīvu un bibliotēku darba standartizācijas tehniskā komiteja
MARC	Machine - Readable Cataloguing (kataloga ierakstu veidošanas standarts)
LNA	Latvijas Nacionālais arhīvs
LNB	Latvijas Nacionālā bibliotēka
LNDB	Latvijas Nacionālā digitālā bibliotēka
LU	Latvijas Universitāte
RDA	Resource Description and Access (aprakstošo metadatu standarts)
RSU	Rīgas Stradiņa universitāte
TSI	Transporta un sakaru institūts
UDK	Universal Decimal Classification (bibliogrāfiskā klasifikācijas sistēma)
VIAF	Virtual International Authority File (Virtuālā Starptautiskā autoritatīvā datne)
VKKF	Valsts Kultūrkapitāla fonds

1. Pamatinformācija

1.1. Iestādes juridiskais statuss un darbības mandāts

Latvijas Nacionālā bibliotēka ir tiešās pārvaldības organizācija, kas atrodas Kultūras ministrijas pārraudzībā un darbojas saskaņā ar likumu “Par Latvijas Nacionālo bibliotēku”, 2006. gada 30. maija Ministru kabineta noteikumiem Nr.436 “Latvijas Nacionālās bibliotēkas nolikums” un citiem Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem.

Likums “Par Latvijas Nacionālo bibliotēku” nosaka, ka LNB ir Latvijas Republikas vispārpieejama universāla zinātniskā bibliotēka, kas kalpo visas nācijas intelektuālajai attīstībai; visu Latvijas Republikas iespieddarbu glabātāja, nacionālo bibliogrāfisko resursu veidotāja un valsts bibliotēku sistēmas attīstības centrs, Latvijas Republikas nacionālās bagātības sastāvdaļa; LNB krājumi un datubāzes ir vispārpieejami valsts īpašumi. LNB pārstāv Latviju ar bibliotēku darbu saistītajās starptautiskajās organizācijās, piedalās nozares starptautisko programmu izstrādē un īstenošanā, starpvaldību un tiešajos līgumos noteiktajā kārtībā sadarbojas ar ārvalstu bibliotēkām.

Saskaņā ar “Bibliotēku likumu” bibliotēkām, tai skaitā LNB, ir šādas funkcijas:

- Veikt pasaules kultūras mantojuma – iespieddarbu, audiovizuālo izdevumu, rokrakstu un citu dokumentu – uzkrāšanu, sistematizēšanu, katalogizēšanu, bibliografēšanu un saglabāšanu;
- Nodrošināt bibliotēkas krājumā esošās informācijas publisku pieejamību un izmantošanu un sniegt bibliotēkas pakalpojumus.

Saskaņā ar likumu „Par Latvijas Nacionālo bibliotēku” LNB ir šādas pamatfunkcijas:

- Veidot nacionālo publikāciju krājumu, nodrošināt tā izmantošanu un pastāvīgu saglabāšanu nākamajām paaudzēm;
- Veidot Latvijas attīstībai nozīmīgu ārvalstu publikāciju krājumu un nodrošināt tā izmantošanu;
- Atbildēt par nacionālās bibliogrāfijas attīstību un organizēt un veidot Latvijas bibliotēku kopkatalogu sistēmu;
- Veicināt valsts bibliotēku attīstību, to efektīvu un lietderīgu darbību, sekmēt nozares teorētisko un lietišķo attīstību;
- Veikt zinātniskās pētniecības darbu bibliotēkzinātnē, bibliogrāfijā un grāmatzinātnē.

Saskaņā ar “Obligāto eksemplāru likumu” LNB ir tiesības un pienākums saņemt un saglabāt visus Latvijas iespieddarbus, nekonvencionālo literatūru, elektroniskos izdevumus un tiešsaistes publikācijas.

1.2. Galvenie darbības virzieni, mērķi un uzdevumi

Lai īstenotu funkcijas, kas LNB deleģētas normatīvajos aktos, un realizētu LNB misiju un vīziju, LNB īsteno darbību sešos galvenajos darbības virzienos:

1. LNB kā sabiedrībai atvērta kultūras, zinātnes un izglītības centrs.

Mērķis: kļūt par ikvienam pieejamu modernu pasaules līmeņa informācijas, izglītības, zinātnes, kultūras un komunikācijas centru, nodrošinot pozitīvu jaunās ēkas apmeklējuma pieredzi.

Uzdevumi:

- 1.1. Nodrošināt pozitīvu jaunās ēkas apmeklējuma pieredzi;
- 1.2. Rīkot augstvērtīgas bibliotēkas norises;
- 1.3. Nodrošināt platformu sadarbības partneru norisēm.

2. LNB tradicionālā un elektroniskā krājuma attīstība.

Mērķis: nodrošināt pēc iespējas pilnīgāku nacionālā krājuma vākšanu un ilgtermiņa saglabāšanu kā tradicionālā, tā digitālā formā, kā arī mērķtiecīgu un kvalitatīvu nozaru un speciālo krājumu attīstību.

Uzdevumi:

- 2.1. Nodrošināt pēc iespējas pilnīgāku nacionālā krājuma vākšanu;
- 2.2. Mērķtiecīgi un kvalitatīvi attīstīt nozaru un speciālos krājumus;
- 2.3. Veikt krājuma digitalizāciju un būtiski palielināt LNDB pieejamo resursu apjomu;
- 2.4. Nodrošināt digitālā un fiziskā krājuma ilgtermiņa saglabāšanu.

3. Nacionālā bibliogrāfisko datu un zināšanu organizācijas sistēma.

Mērķis: attīstīt un organizēt digitālajā vidē nacionālo publicēto mantojumu aprakstošos datus, autoritatīvos datus un kontrolētās vārdnīcas, iespējami kvalitatīvi nodrošinot lasītāju meklēšanas un resursu identifikācijas vajadzības.

Uzdevumi:

- 3.1. Nodrošināt aprakstošo metadatu kvalitāti un plašu aptvērumu, bagātināt bibliotēkas datus no ārējiem datu avotiem un radīt jaunus datu pakalpojumus;
- 3.2. Attīstīt kontrolētās vārdnīcas un pilnveidot bibliotēku zināšanu organizācijas sistēmu;
- 3.3. Nodrošināt LNB datu atbilstību mūsdienu prasībām un attīstības tendencēm.

4. LNB informācijas pakalpojumi sabiedrībai.

Mērķis: nodrošināt kvalitatīvus un dažādu mērķgrupu vajadzībām atbilstošus informācijas pakalpojumus kā bibliotēkas telpās, tā digitālajā vidē.

Uzdevumi:

- 4.1. Nodrošināt augstu pakalpojumu kvalitāti, uzsākot darbu jaunajā ēkā;
- 4.2. Attīstīt pakalpojumus atbilstoši mērķgrupu vajadzībām;
- 4.3. Attīstīt bibliotēkas sniegtos e-pakalpojumus.

5. LNB kā nacionāls un starptautisks starpnozaru kompetences centrs.

Mērķis: attīstīties kā bibliotēku un grāmatniecības nozares līderiem, sniegt bibliotēku sistēmai nepieciešamos atbalsta pakalpojumus un attīstīties kā starpnozaru kompetences centram digitalizācijas jomā.

Uzdevumi:

- 5.1. Būt Latvijas bibliotēku sistēmas līderim;
  - 5.2. Attīstīt LNB kā atmiņas institūciju sadarbības platformu un starpnozaru kompetenču centru Latvijas un starptautiskajā mērogā;
  - 5.3. Attīstīt LNB kā letonikas, nacionālās identitātes, informācijas un kognitīvo zinātņu pētniecības centru, kā arī kā bāzi nacionālās kultūras pētniecībai un digitālo humanitāro zinātņu infrastruktūras izveides līderi;
  - 5.4. Veicināt grāmatniecības attīstību un stiprināt sadarbību ar izdevējiem.
6. LNB kā mūžizglītības, rakstpratības un informācijpratības centrs.

Mērķis: atbalstīt sabiedrības rakstpratības, informācijpratības un mūžizglītības attīstības procesus.

Uzdevumi:

- 6.1. Atbalstīt rakstpratības uzlabošanu;
- 6.2. Atbalstīt informācijpratības uzlabošanu;
- 6.3. Atbalstīt mūžizglītību.

1.3. Galvenie uzdevumi 2016. gadā

LNB kā sabiedrībai atvērta kultūras, zinātnes un izglītības centrs

Pabeigt Grāmatniecības muzeja ekspozīcijas izveidi ar atklāšanu 2016. gada 29. augustā, uzsākt augstvērtīgu muzikālo, teātra un kino norišu mērķtiecīgu producēšanu Ziedoņa zālē, izstrādāt sponsoru piesaistes koncepciju un uzsākt tās realizāciju.

LNB tradicionālā un elektroniskā krājuma attīstība

Izstrādāt “Nacionālo digitāli radīto publikāciju vākšanas, datu veidošanas, pieejamības un saglabāšanas stratēģiju” un vadlīnijas, izstrādāt “Fiziskā krājuma ilgtermiņa saglabāšanas stratēģiju”, veikt krājuma materiālus atlasīti un sagatavošanu ERAF3 digitalizācijas projektam, veikt Obligātā eksemplāra (OE) arhīva krājuma rekatalogizēšanu un uzsākt lasītāju apkalpošanu ar no Tautas grāmatu plaukta pieprasītiem izdevumiem.

Nacionālās bibliogrāfisko datu un zināšanu organizācijas sistēma

Nodrošināt virzību uz RDA, veicinot RDA apguvi un pakāpenisku ieviešanu LNB un atbalstot tā ieviešanu citās zinātniskajās bibliotēkās atbilstoši aktualizētajai stratēģijai, kā arī, organizējot starptautisku semināru “RDA in the Baltics & Eastern Europe”, praktisko semināru “Riga-THON” un EURIG (Eiropas RDA ieviešanas grupa) gada sanākumi 2016. g. 23.-25. maijā. Publicēt Raiņa un Aspazijas saistīto datu kolekcijas pilotprojekta rezultātus, izvērtēt pilotprojekta ieguvumus un plānot tālāku attīstību sadarbībā ar LNA, muzejiem u.c. partneriem.

Kultūras mantojuma digitalizācija un e-pakalpojumu attīstība

Sagatavot un uzsākt īstenot projektu ERAF programmā “Kultūras mantojuma digitalizācija”, izstrādāt un sākt īstenot LNDB attīstības stratēģiju un plānu, t.sk. nodrošināt visa LNB digitalizētā satura pieejamību. Nodrošināt e-pakalpojumu attīstību, t.sk. veicināt datu bāzu un e-grāmatu izmantošanu (tiešsaistes abonēto datubāzu piekļuves pakalpojumu attīstība), apzināt un strukturēt atvērtās piekļuves (*Open Access*) resursus, attīstīt datubāzu personalizācijas pakalpojumu, izveidot sadarbības modeli ar Latvijas Centrālo statistikas pārvaldi kvalitatīva statistiskās informācijas pakalpojuma sniegšanai studijām un pētniecībai, izveidot mācību un informatīvos materiālus un nodrošināt mācības lasītājiem un darbiniekiem.

Pakalpojumu attīstība dažādām mērķauditorijām

Attīstīt pakalpojumus cilvēkiem ar redzes traucējumiem, attīstīt pakalpojumus pusaudžu un jauniešu auditorijai, veicinot profesionālo izaugsmi, karjeras veidošanu, vispusīgas un radošas personības attīstību. Atbalstot studiju un mūžizglītības procesus, sadarbībā ar augstskolu vadību un atbilstošā profila nozaru pasniedzējiem, organizēt atvērtās lekcijas par dažādu nozaru aktualitātēm. Attīstīt pakalpojumus studentiem, nodrošinot apmācību par katalogu, datubāzēm un bibliotēkas krājumu.

LNB kā nacionāls un starptautisks starpnozaru kompetences centrs

Izveidot jauno Kultūras kanona portālu un īstenot Latvijas 100 gades programmu. Nodrošināt Latvijas Nacionālās enciklopēdijas struktūras pilnveidošanu un satura attīstību, pilnveidot satura radīšanas metodoloģiskos līdzekļus un virtuālās platformas rediģēšanas vidi, uzsākt publiskās vides izveidi. Attīstīt pakalpojumus un sadarbību ar akadēmiskajām bibliotēkām, tai skaitā sākt piedāvāt augstākās izglītības un pētniecības institūcijām LNB brīvpieejas zinātnisko publikāciju repozitorija pakalpojumu “Academia”. Aktualizēt novadpētniecības darba jautājumus bibliotēkās, tai skaitā izstrādāt vadlīnijas novadpētniecības darbam bibliotēkās un organizēt novadpētniecības konferenci. Uzlabot bibliotēku jomas profesionālās informācijas pieejamību un kvalitāti, tai skaitā izveidot profesionālās informācijas resursu “Bibliopedia”.

LNB kā rakstpratības, informācijpratības un mūžizglītības centrs

Nodrošināt LNB pasākumu integrāciju “Kultūras skolas somas” stratēģijā, t.sk. attiecībā uz lasīšanas veicināšanas aktivitātēm. Veikt 240 stundu profesionālās pilnveides programmas “Informācijas un bibliotēku zinību pamati” un 960 stundu profesionālās tālākizglītības programmu “Bibliotēku zinības” un LNB kā izglītības iestādes akreditāciju, kā arī uzsākt programmas “Bibliotēku zinības” īstenošanu. Attīstīt informācijpratības un medijpratības apguves mācību pakalpojumus – izstrādāt vienotu koncepciju mācību pakalpojumam atsevišķām mērķgrupām, izstrādāt mācību metodiku pusaudžu un jauniešu informācijpratības attīstīšanai.

Personāla attīstība

Izveidot informācijas pārvaldības speciālista standartu un virzīt to apspriešanai un ieviešanai Amatu katalogā un Profesiju klasifikatorā, lai radītu pamatojumu bibliotekāro darbinieku algu palielināšanai un stiprinātu profesijas prestižu. Veikt LNB strukturālās izmaiņas un darba efektivitātes nodrošināšanu – Speciālo krājumu departamenta reorganizāciju un Tehnoloģiju

departamenta darba pārstrukturēšanu saskaņā ar audita norādījumiem un ieteikumiem. Stiprināt darbinieku motivāciju un lojalitāti – izstrādāt darbinieku motivācijas paketi un veicināt korporatīvās kultūras uzlabošanu.

Administratīvā darbība

Noslēgt darbu pie LNB likuma, LNB nolikuma un Obligātā eksemplāra likuma izmaiņu ieteikumu sagatavošanas. Veikt Speciālo krājumu departamenta (SKD) darbības optimizāciju un izmaiņas struktūrā – funkciju detalizētu izstrādi, dokumentācijas sakārtošanu atbilstoši aktualizētajai struktūrai un mērķiem, integrēta krājuma profila pilnveidi un katalogizāciju. SKD reorganizācijas ietvaros izveidot Krājuma saglabāšanas centru (uz esošā Restaurācijas centra bāzes), aktualizēt krājuma saglabāšanas prioritātes un izveidot LNB krājuma saglabāšanas koncepciju.

Veikt iepirkumus par LNB visu ēku ilgtermiņa fiziskās apsardzes un ēku un teritorijas uzkopšanu. Turpināt optimizēt visu inženiersistēmu darbību, lai samazinātu energoresursu patēriņa izmaksas kopējā gada budžetā. Veikt uzlabojumus Mūkusalas ielas 3 ēkas labiekārtojuma pielāgošanai ekstremālo sporta veidu pielietojumam, veikt uzlabojumus audio vizuālo materiālu uzglabāšanai atbilstoši LVSISO11799 standartiem un panākt pasūtītāja aktivitātes infrastruktūras 5. kārtas – apakšzemes auto stāvvietas izbūvei.

2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

LNB finansējums noteikts saskaņā ar likumu “Par valsts budžetu 2016. gadam”.

Nr.	Finansiālie radītāji	2015. gads, EUR (faktiskā izpilde)	2016. gads, EUR	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	8 828 668	8 430 312	8 454 888
1.1.	dotācijas	8 292 972	7 858 628	7 852 004
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	435 517	571 684	602 884
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	84 350	25 159	25 159
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	6 140	24 568	24 568
2.	Izdevumi (kopā)	9 790 720	8 841 222	8 704 755
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	8 920 882	8 512 411	8 380 858
2.1.1.	kārtējie izdevumi	8 802 956	8 496 759	8 370 291
2.1.2.	procentu izdevumi	0	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	102 274	328 811	323 897
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	15 652	15 652	15 652
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	592 826	409 540	2 566 824

Īstenotās valsts budžeta programmas un apakšprogrammas

Nr.	Rādītāja nosaukums	Apstiprināts likumā (plānotais, EUR)	Faktiskā izpilde (EUR)
21.00.00 Kultūras mantojums			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	8 430 312	8 454 888
1.1.	dotācijas	7 858 628	7 852 004
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	571 684	602 884
2.	Izdevumi (kopā)	8 841 222	8 704 755
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	8 512 411	8 380 858
2.1.1.	kārtējie izdevumi	8 496 759	8 370 291
2.1.2.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-
2.1.3.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	15 652	10 567
2.1.4.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	328 811	323 897
22.02.00 Kultūras projekti un investīcijas – Kultūras pasākumi, sadarbības līgumi un programmas			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	40 747	40 527
1.1.	dotācijas	40 747	40 527
2.	Izdevumi (kopā)	40 747	40 527
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	40 747	40 527
2.1.1.	kārtējie izdevumi	40 747	40 527
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-
22.05.00 Kultūras projekti un investīcijas – Valsts vienotā bibliotēku informācijas sistēma			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	107 189	106 906
1.1.	dotācijas	107 189	106 906
2.	Izdevumi (kopā)	107 189	106 906
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	107 189	106 906
2.1.1.	kārtējie izdevumi	107 189	106 906
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-
22.10.00 Kultūras projekti un investīcijas – Nevalstisko organizāciju atbalsts un sabiedrības integrācijas politikas īstenošana			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	43 000	42 993
1.1.	dotācijas	43 000	42 993
2.	Izdevumi (kopā)	43 000	42 993
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	15 860	15 853
2.1.1.	kārtējie izdevumi	15 860	15 853
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	27 140	27 140
25.02.00 Valsts kultūrkapitāla fonda programmu un projektu konkursi			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	53 740	53 717
1.1.	dotācijas	53 740	53 717
2.	Izdevumi (kopā)	53 740	53 717

2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	9 911	9 888
2.1.1.	kārtējie izdevumi	9 911	9 888
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	43 829	43 829
70.07.00 Eiropas Savienības Rīcības programma mūžizglītības jomā 2007.-2013. gadam un Eiropas Savienības augstākās izglītības sadarbības programmas <i>Tempus</i> un <i>Erasmus Mundus</i> .			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	3 735	3 735
1.1.	transferti	-	-
1.2.	ārvalstu finanšu palīdzība	3 735	3 735
2.	Izdevumi (kopā)	3 735	3 735
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	3 735	3 735
2.1.1.	kārtējie izdevumi	3 735	3 735
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-
70.11.00 Dalība Eiropas Savienības izglītības sadarbības projektos.			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	7 208	7 207
1.1.	transferti		
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	7 208	7 207
2.	Izdevumi (kopā)	7 208	7 207
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	7 208	7 207
2.1.1.	kārtējie izdevumi	5 386	5 385
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	1 822	1 822
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-
70.15.00 Eiropas Savienības programmas Erasmus+ projektu īstenošanas nodrošināšana.			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	13 131	15 334
1.1.	transferti	3 855	3 854
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	9 276	11 480
2.	Izdevumi (kopā)	13 131	10 806
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	13 131	10 806
2.1.1.	kārtējie izdevumi	13 131	10 806
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-
73.06.00 Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti.			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	27 573	23 532
1.1.	dotācijas	1 500	1 484
1.2.	ārvalstu finanšu palīdzība	26 073	22 048
2.	Izdevumi (kopā)	27 573	23 532
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	27 573	23 532
2.1.1.	kārtējie izdevumi	27 573	23 532
2.1.2.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-
96.00.00 Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē nodrošināšana 2015. gadā			
Cits budžets - Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošana			
2.	Izdevumi (kopā)		3 480 432
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)		1 318 234

2.1.1.	kārtējie izdevumi		1 318 234
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem		2 162 198
Ziedojumi un dāvinājumi			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	24 568	24 568
1.1.	juridisko personu ziedojumi un dāvinājumi naudā	22 545	22 545
1.2.	fizisko personu ziedojumi un dāvinājumi naudā	2 023	2 023
2.	Izdevumi (kopā)	16 253	16 253
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	6 493	6 493
2.1.1.	kārtējie izdevumi	6 493	6 493
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	9 760	9 760

2.2. ES un citu ārvalstu fondu un programmu finansēti projekti

2016. gadā LNB uzsāka un turpināja realizēt sekojošus ES struktūrfondu un programmu un citu ārvalstu fondu un programmu finansētus projektus:

- Turpināta projekta “Europeana Skaņui raksti” (Eiropas Konkurētspējas un inovācijas ietvarprogrammas Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas politikas atbalsta programmas) realizācija, kura galvenais mērķis ir palielināt audio un ar audio saistītu objektu skaitu digitālajā bibliotēkā *Europeana*. Projekta realizācija turpināsies līdz 2017. gadam. 2016. gadā LNB notika Vikipēdijas darbnīca, organizēta projekta ietvaros, ciešā sadarbībā ar NISV (Netherlands Institute of Sound and Vision); publicēšanai Europeana portālā tika agregēti un nodoti metadati vēl ap 1000 skaņu ierakstiem un 1000 etiķetēm, tādējādi pilnībā izpildot LNB saistības projektā.
- Turpināta projekta “*Europeana DSI*” (ES CEF-TC-2014) realizācija. Projekts noslēdzās 2016. gada maijā, un tā galvenais mērķis bija Eiropas digitālās bibliotēkas Europeana 2020 stratēģijā noteikto prioritāšu īstenošana un Eiropas mēroga savienojamības un sadarbības nodrošināšana visām Eiropas kultūras mantojuma institūcijām, nodrošinot efektīvus risinājumus Eiropas kultūras mantojuma digitālo resursu pieejamībai. 2016. gadā LNB piedalījās Europeana DSI projekta partneru tikšanās; ir izstrādāts Europeana rekomendācijas “*Creative Industries: Draft Policy Recommendation*” melnraksts, kā arī pilnveidots šis dokuments, balstoties uz Europeana un Eiropas kultūras un atmiņas institūciju ekspertu darba grupas ieteikumiem un nodrošinātas publicitātes aktivitātes.
- Uzsākta projekta “*Europeana DSI-2*” realizācija. Projekts ir vērsts uz Europeana 2020 stratēģijā noteikto prioritāšu īstenošanu un turpinās nodrošināt Eiropas mēroga savienojamību un sadarbību visām Eiropas kultūras mantojuma institūcijām, atbalstot efektīvus risinājumus Eiropas kultūras mantojuma digitālo resursu pieejamībai. Projekta realizācija turpināsies līdz 2017. gada augusta beigām. 2016. gadā organizēta Europeana Ģenerālās asamblejas tikšanās, pārrakstīšanas darbnīcas un, aktualizējot arhīvu “*Europeana 1914–1918*”, LNB notika Eiropas digitālās bibliotēkas “*Europeana*” iniciatīva “Kolekcijas dienas” - Pirmā pasaules kara liecību vākšanas akcija.
- Turpināta projekta “Andragoģija: tālmācības sistēma bibliotekāriem” (Erasmus+, KA2) realizācija, kas ilgs līdz 2017. gada augustam. Projekta mērķis ir izstrādāt virtuālu andragoģijas mācību vidi, kurā tiks iekļauti andragoģijas mācību kursa materiāli visās

projekta partneru valstu valodās, kā arī angļu valodā, kas mācības padarīs plaši pieejamas bibliotekāru sabiedrībai starptautiski. 2016. gadā darbs noritējis pie e-mācību angļu valodas kursa programmas un satura izstrādes 3 apakšsadaļām, latviešu kursa 2 tēmām, 10 apakštēmām un pārbaudes jautājumu sagatavošana latviešu valodas kursam.

- Īstenots projekts “Labas prakses un pieredzes apmaiņa modernas un ilgtspējīgas metadatu krātuves izveidei” (programma “Ziemeļvalstu – Baltijas mobilitāte valsts pārvaldei”), kura mērķis bija apgūt un dalīties pieredzē nacionālā krājuma veidošanā un datu veidošanā. Projekta ietvaros 13 Bibliogrāfijas institūta darbinieki devās pieredzes apmaiņas braucienos uz Dānijas, Zviedrijas un Somijas 5 institūcijām, kopumā tiekoties ar 53 ārzemju kolēģiem.
- Uzsākta projekta “LNB pieaugušo izglītojošā darbībā iesaistītā personāla profesionālā pilnveide semināros – mācību darbnīcās bibliotēkas profesionāļiem” realizācija (ERASMUS+ Pieaugušo izglītības programma), ar mērķi īstenot LNB lasītāju mācību pakalpojumā iesaistīto darbinieku dalību mācību darbnīcās. Projekta realizācija turpināsies līdz 2017. gada jūlija beigām. 2016. gadā notikusi divu LNB Pakalpojuma departamenta mācību pakalpojumos iesaistīto darbinieču stažēšanās bibliotēkas izglītojošā profesionāla mācību darbnīcās Spānijā šādās tēmās: 1. Bibliotēku zīmols; 2. "Zaļās" bibliotēkas; 3. Uz lietotāju orientēts pakalpojumu dizains; 4. Spēļu elementu izmantošana pakalpojumu izveidē; 5. Projektu attīstība.
- Uzsākta projekta “Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju kompetences centrs”, Nr. 1.2.1.1/16/A/007, individuālais pētījums Nr. 2.1. “Tekstuālu datu semantiskā anotēšana tīmekļa vidē saistītu datu kopu pielietojuma gadījumā” realizācija (ERAF). Projekta mērķis ir iegūt jaunas zināšanas tekstveida satura semantiskai anotēšanai, t.sk., izmantojot datu kopu hierarhisko saistīšanu. Iegūtās zināšanas tiks izmantotas, lai veidotu jaunus risinājumus bibliotēku un citu digitālo resursu pārvaldības institūciju vajadzībām, kā arī uzlabojot dokumentu un zināšanu pārvaldības risinājumus. 2016. gadā veikta daļa tekstveida satura semantiskās anotēšanas metožu un formātu analīzes.

2.3. Saņemtie ziedojumi un dāvinājumi

Ziedotājs	Ziedotā/dāvinājuma summa	Ziedojuma/dāvinājuma mērķis
PRIVĀTPERSONU ZIEDOJUMI		
Lasmanis Wikmark Laine	1800.00	Ziedojums Latvijas 100-gadu jubilejas pasākumiem Latvijas Nacionālajā bibliotēkā
Sokirka Oļegs	98.00	LNB darbības nodrošināšanai
Lewinston Jacek	100.00	Bibliotheca Baltica 2016 Symposium
Renerts Klāvs	25.00	Piekājes restaurācijai
JURIDISKO PERSONU ZIEDOJUMI		
Borisa un Ināras Teterevu fonds, nodibinājums	9000.00	Mākslas izdevumu kolekcijas “Izcilie mākslas meistari: pagātne un mūsdienas LNB Mākslas lasītavas krājumā” iegādei
Konrāda Adenauera fonds, pārstāvniecība	1579.55	Atbalsts pasākumam „Ziņas kā frontes līnija”

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrība, biedrība	5540.00	Atbalsts digitālās kolekcijas „Brāļu draudžu rokraksti” izveidošanai
Fondazione Accademia Nazionale di Santa Cecilia	2625.81	IAML outreach in 2017
Stichting Europeana	174.02	Europeana 1914-1918 kolekcijas dienas
Didrihsons un Didrihsons, SIA	500.00	Ziedojums priekšlaukuma renovācijai
NIXON EUROPE SARL NIXON EUROPE	500.00	Ziedojums priekšlaukuma renovācijai
Madars Apse, SIA	1875.00	Ziedojums LNB pagalma skeitošanas zonas izbūvei
EKO-LMS, SIA	750.00	Ziedojums skeitparka izbūvei

2.4. Galvenās aktivitātes, to mērķi un sasniegtie rezultāti

LNB darbības galvenos mērķus un sasniedzamos rezultātus nosaka 2014. gada sākumā pieņemtā “Latvijas Nacionālās bibliotēkas darbības stratēģija 2014.-2018. gadam”.

1. darbības virziens: LNB kā sabiedrībai atvērts kultūras, zinātnes un izglītības centrs.

2016. gadā LNB Norišu centrs ir apkalpojis 378 pasākumus, no tiem 151 vienas vai vairāku dienu pasākums ir ticis nodrošināts korporatīvajiem klientiem. Ir uzsāktas jaunas, veiksmīgas un paliekošas sadarbības ar pasākumu aģentūru “3K Menagement”, Latvijas Kultūras akadēmiju, Britu padomi un Kino muzeju. Audiovizuālo sistēmu nodaļa tehniski nodrošināja gandrīz 700 pasākumu norisi, ieskaitot pasākumus restorānā, darbinieku iekšējos pasākumus un dažādu koncertu mēģinājumu dienas. No tiem sarežģītākās norises bija LATO, ASV vēstniecības pasākuma, 16+1 samita u.c. tehniskais nodrošinājums.

LNB telpās ir notikušas 11 pašu producētās izstādes, 32 sadarbības izstādes izstāžu zālēs un ātrijs galerijās, kā arī, sadarbojoties ar lasītavām, Izstāžu centrs ir noformējis 15 krājuma izlases. Vislielāko atzinību guvušas un visvairāk presē atspoguļotas abas māksliniekiem veltītās izstādes - “Ubāna Pārdaugava” (veltīta Konrādam Ubānam) un izstāde “Viens. Otram” (veltīta Janim Rozentālam). Vēl viens nozīmīgs projekts tika noslēgts, izstādot kolekcionāra Pētera Betgera gravīru dāvinājumu. LNB notikušo izstāžu apmeklētāju skaits 2016. gadā pārsniedza 75 000. LNB un sadarbības partneru rīkotos koncertus LNB telpās apmeklējuši vairāk nekā 7 000 cilvēku. Visa gada garumā notikušas konferences, semināri, diskusijas un lekcijas, pulcējot gan plašu sabiedrību, gan šauri specifisku mērķauditoriju (konferenču centra apmeklējums pārsniedz 32 000).

Ekspozīcija “Grāmata Latvijā”, kas tika atklāta 29. augustā, ir vienīgā grāmatniecības vēsturei veltītā pastāvīgā izstāde, kurā apskatāmie eksponāti ir būtiski ietekmējuši Latvijas kultūru un nācijas identitāti. Ekspozīcija ir divus gadus īpaši veidotas komandas darbs, kas rezultējies mūsdienīgā un interaktīvā izstādē, kas papildina LNB piedāvājumu un paaugstina bibliotēkas apmeklējuma vērtību, kā arī ir saņēmis pozitīvu novērtējumu Latvijas ekspertu mērogā.

Ievērojams darbs 2016. gadā ir paveikts, organizējot aktivitātes jauniešiem Telpā -15+. Realizēta ievērojama pasākumu daudzveidība: karjeras izglītības norises, finanšu prātības nodarbības, pasākumi ciklā “Dzīvā grāmata”, lekcijas sadarbībā ar Rīgas Stradiņa universitāti,

tikšanās ar profesiju pārstāvjiem, Ventspils jauniešu īsfilmu demonstrējumi, FIZMIX eksperimentu darbnīcas, NANO romānu rakstīšanas nodarbības, dzejas dienu nodarbību un lasīšanas veicināšanas pasākumu, tikšanos ar jaunsargiem, galda spēļu pēcpusdienas sadarbībā ar SIA Brain Games un vēl citas nodarbības.

Aktualizējot 21.gs. emigrācijas jautājumu, 2016. gadā tika noslēgts 3 gadu cikls “Emigrācijas viļņi no Latvijas teritorijas: simtgade”. Humanitāro un sociālo zinātņu lasītavā bija skatāma tematiskā krājuma izlase „Emigrācija no Latvijas 21. gadsimtā”. Ar pētījuma “Latvijas iedzīvotāju emigrācija pēdējo 20 gadu laikā” rezultātiem uzstājās Dr.sc.soc. Inese Šūpule, kura raksturoja emigrācijas procesus pēdējo 20 gadu laikā, savukārt Dr.sc.comm. Mārtiņš Kaprāns sniedza ieskatu latviešu emigrantu kopienā Lielbritānijā. Turpinājušies arī citi izglītojošo norišu cikli, piemēram, lai iepazīstinātu sabiedrību ar Latvijā un ārzemēs veiktajiem pētījumiem antropoloģijā, sadarbībā ar Latvijas Antropologu biedrību, notika 3 akadēmiskie lasījumi ciklā “Stāsti par cilvēku”, turpināts arī pasākumu un publisko lekciju cikls „Letonikas lasījumi”.

2. darbības virziens: LNB tradicionālā un elektroniskā krājuma attīstība.

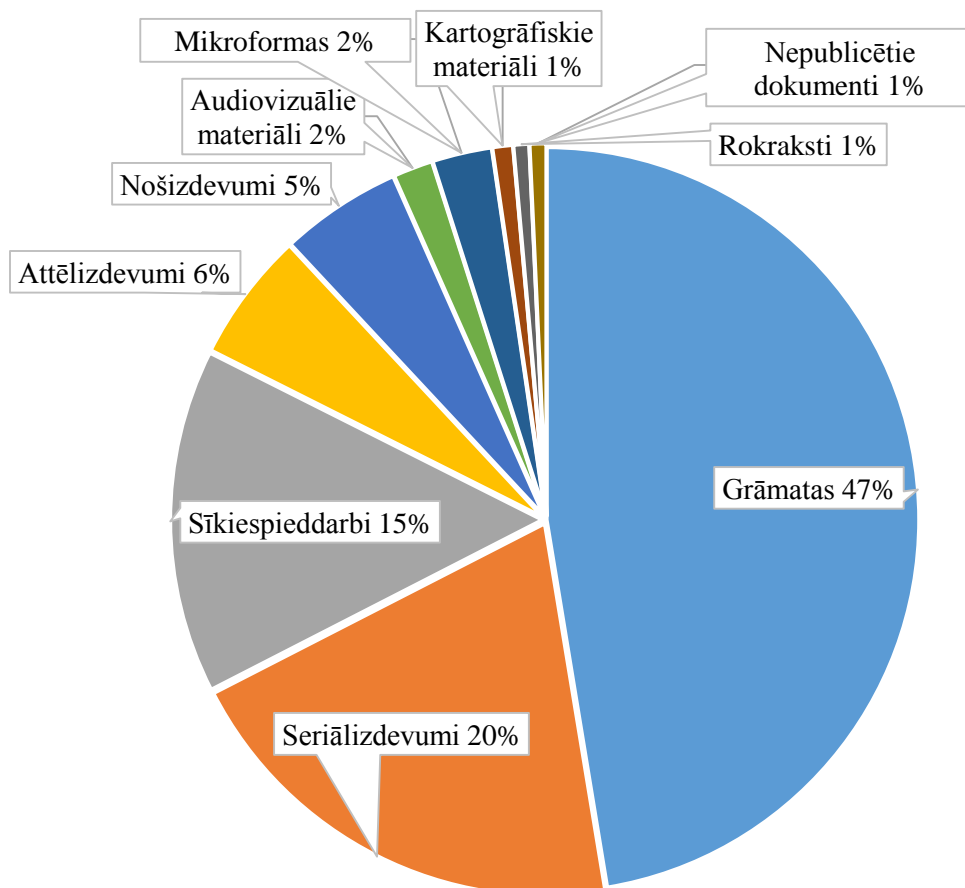
Kopējais LNB krājums (01.01.2017.) – 4 181 103 fiziskās vienības un 9 503 e-izdevumi. 2016. gadā LNB krājums ticis papildināts ar 114 507 vienībām, tai skaitā 19 452 grāmatām, 58 093 periodisko izdevumu vienībām, 15 749 speciālo izdevumu vienībām (notis, kartes, rokraksti u.c.) un 21 213 sīkiespieddarbu vienībām (skat. 1.attēlu). Veikta 556 krājuma vienību restaurācija un 5 018 vienību konservācija. Krājumā iekļautas 17 969 obligāto drukāto eksemplāru vienības un 4 197 e-obligāto eksemplāru vienības. E-obligāto eksemplāru krājums pieaudzis līdz 8 032 vienībām, no kurām 4 219 ir e-grāmatas, salīdzinot ar 2015.gadu pieaugums ir par 110%.

Nr.	Rādītāji	2015. gadā	2016. gadā
1.	LNB krājumā esošo obligāto eksemplāru krājuma pieaugums (skaits gadā).	21 352	22 166 ¹
2.	LNB krājumu pieaugums (jauniegvumu skaits gadā).	58 298	114 507
3.	Abonētās datubāzes (skaits kopā).	46	50
4.	E-grāmatu krājuma pieaugums (skaits kopā).	3 841	5 321
5.	Krājumu digitalizācija (digitalizēto vienību skaits kopā):	4 554 998	4 585 198
	- teksta materiāli (skenēti, lpp.);		
	- attēli (skenēti, vien.);	50 498	54 896
	- audioieraksti (skaņu celiņi).	5 410	7 158
6.	Restaurētās krājuma vienības (skaits gadā).	873	556

¹ Tai skaitā 4 197 e-izdevumu obligātie eksemplāri

Pateicoties ievērojamam finansējuma pieaugumam krājumam, sākot ar 2013. gadu, pēdējos gados kvalitatīvi ir attīstījies nozaru krājums svešvalodās. Tāpat ar katru gadu mērķtiecīgāk tiek apzināti un aptverti nozīmīgākie informācijas avoti Letikas (ārzemju izdevumu par Latviju un latviešiem) komplektēšanai, ko veic Letonikas un Baltijas lasītava. 2016. g. tika uzsākta informācijas apmaiņa ar vairākiem Baltijas studiju centriem un bibliotēkām ar interesi par Baltijas kolekcijām (Toruņas un Poznaņas universitātēm Polijā, Strasbūras nacionālo un universitātes bibliotēku Francijā).

2016. gadā LNB abonēja 50 datubāzes (3 Latvijas, 47 ārzemju). Esošā finansējuma ietvaros paplašināts LNB e-resursu piedāvājums. Uzsākts darbs pie e-grāmatu komplektēšanas kritēriju izvērtēšanas, organizēta atsevišķa diskusija par e-grāmatām, veikta populārāko e-grāmatu platformu salīdzināšana. Uzsākta e-grāmatu iegāde no 2 jaunām platformām (EBSCO, ScienceDirect), papildināts e-grāmatu krājums (62 vien., nozīmīgākais pirkums - 26.sēj. enciklopēdijas 2.izd. e-versijas iegāde „International Encyclopedia of Social and Behavioral Sciences”. 2nd Ed.).

1.attēls. LNB krājums pa izdevumu veidiem.

2016. gadā brīvpieejas krājuma piedāvājums padarīts vēl daudzveidīgāks - pateicoties dāvinājumiem, izveidotas divas jaunas “personību salas” – N.Naumaņa grāmatu plaukts, G.Birkerta kolekcija; Borisa un Ināras Teterevu fondu ziedojuma projektā iegādātās mākslas grāmatas, katalogi, filmas par mākslu; AsiaRes lasītava piesaistījusi vairākus dāvinājumus u.c.

LNDB satura attīstībā lielākā uzmanība tika veltīta satura primārajai atlasei – sagatavoti saraksti grāmatu un periodikas digitalizācijai (apm.1,5 milj.lpp.). 2016. gadā digitālā bibliotēka papildināta ar divām kolekcijām – “G.F. Stendera literārais mantojums” un “Academia” jauno versiju, kā arī uzsākts darbs pie Brāļu draudžu kolekcijas plānošanas. Izstrādāta Attēlu kolekcija, kuras uzlabojumi jāpabeidz ieviest 2017. gadā. Publicēta saistīto datu pilotkolekcija “Rainis un Aspazija”. Sadarbībā ar KISC ir izstrādāts ERAF projekta paplašinātais apraksts u.c. saistītie dokumenti, uzsākta projekta pieteikuma sagatavošana, veikta LNB cilvēkresursu plānošana, panākta vienošanās ar sadarbības partneriem par projekta pārvaldību un izstrādāta ERAF konsultāciju iepirkuma dokumentācija un vadīta iepirkuma procedūra.

3. darbības virziens: Nacionālā bibliogrāfisko datu un zināšanu organizācijas sistēma.

2016. gadā nacionālajā bibliogrāfijā izveidoti 104 930 ieraksti, nacionālajā tēzaurā un autoritatīvajā datu bāzē izveidoti 17 172 ieraksti, nacionālajā kopkatalogā rediģēti 36 612 ieraksti, rekatalogizēti 4 938 ieraksti un indeksēti – 96 524 ieraksti, kā arī izdevējiem piešķirti 3 406 ISBN standartnumuri, 777 ISMN standartnumuri, 69 ISSN standartnumuri un 586 UDK šifri.

Atbilstoši RDA atjauninātajai stratēģijai ir turpināts darbs pie RDA ieviešanas - izvērtēta pašreizējā metadatu veidošanas prakse attiecībā uz grāmatām; izveidota Monogrāfiju apstrādes metodika atbilstoši RDA, kā arī nacionālie piemēri monogrāfiju un daudzskējumu izdevumu datu veidošanai; RDA vārdnīcā izveidoti 137 jauni RDA termini un skaidrojumi latviešu valodā; tulkoti un adaptēti citi nepieciešami RDA dokumenti. Notikušas apmācības un konsultācijas par e-resursu un iespiesto resursu aprakstīšanu. Uzsākta personu un institūciju autoritatīvo datu veidošana atbilstoši RDA. Sagatavotas metodikas un apmācīti darbinieki gan LNB, gan kopkataloga bibliotēkās. Uzsākta visu jaunveidoto ģeogrāfisko nosaukumu autoritatīvo ierakstu izveide atbilstoši RDA, izveidota metodika “Ģeogrāfisko nosaukumu autoritatīvo ierakstu veidošana atbilstoši RDA”, apmācīti darbinieki un veikta visu Latvijas ģeogrāfisko nosaukumu autoritatīvo ierakstu papildināšana atbilstoši RDA. Uzsākta žanra/formas priekšmetu izveide kā 1. posms FAST (Faceted Application of Subject Terminology) ieviešanā.

Nodrošināta 24 e-biļetenu „Latvijas jaunākās grāmatas” numuru sastādīšana, redakcija un publicēšana LNB tīmekļa vietnē². Šajā gadā tika piedāvāta iespēja e-izdevumu abonēt. Interese par pakalpojumu bija liela - rezultātā tika izveidota 92 abonentu e-pasta adresātu kopa, kuri saņem jaunāko izdevuma numuru savā e-pastā.

Tika sagatavots un publicēts ikgada rādītājs „Periodikas rādītājs 2015”, kurā iekļauti 1071 izdevuma apraksti. Sākot no 2016. gada, šis ir bezmaksas izdevums, kas ir brīvi pieejams LNB tīmekļa vietnē, turpat pieejami arī pārējie e-rādītāji, sākot no 2009. gada³.

² Biļetens “Latvijas jaunākās grāmatas” pieejams: <http://lnb.lv/lv/izdevejiem/latvijas-jaunakas-gramatas>.

³ Periodikas rādītājs pieejams: <http://lnb.lv/lv/izdevejiem/nacionalas-bibliografijas-raditajs-periodikas-raditajs>

Turpināta regulāra e-turpinājumi izdevumu apstrāde DOMā ievietojamiem izdevumiem. Pavisam gada laikā datubāzē izveidoti 1775 turpinājumi izdevumu ieraksti.

Uzlabots krājuma aptvērums un pieejamība elektroniskā vidē:

- Kopkatalogā 2016. gada decembrī pavisam bija 808 742 ieraksti.
- Pabeigta 1995.–2000. gadā Latvijā publicēto izdevumu indeksēšana.
- Veikta PRIMO meklētāja bibliogrāfiskā ieraksta skatu formas “detāļu” uzlabošana.
- Pabeigta Grāmatu krātuves nacionālo izdevumu krievu valodā rekatalogizācija (izdevumi līdz 1945. gadam).
- Pabeigta nacionālo izdevumu latviešu un krievu valodā (izņemot notis) rekatalogizācija.
- Lai nodrošinātu lasītāju apkalpošanu ar izdevumiem no Silakroga krātuves, kurus lasītājs pasūta nevis no kopkataloga, bet Retro3 datu bāzes, turpināts veidot ierakstus kopkatalogā. Ja 2015. gadā bija veidoti 451 ieraksti, tad 2016. gadā tie sastādīja jau 733 ierakstus.
- Autoritatīvo ierakstu datubāzē ir 242 695 ieraksti, 2016. gadā izveidoti – 17 676 ieraksti.

Pārskata periodā notika darbs ar 4 veidu žanra/formas priekšmetiem – elektroniskajām publikācijām, kartogrāfiskajiem materiāliem, vispārīgajiem uzziņu līdzekļiem un kinofilmām. Nodrošināta autoritatīvo datu nodošana starptautiskajai autoritatīvo datu bāzei VIAF (nodoti 186859 ieraksti).

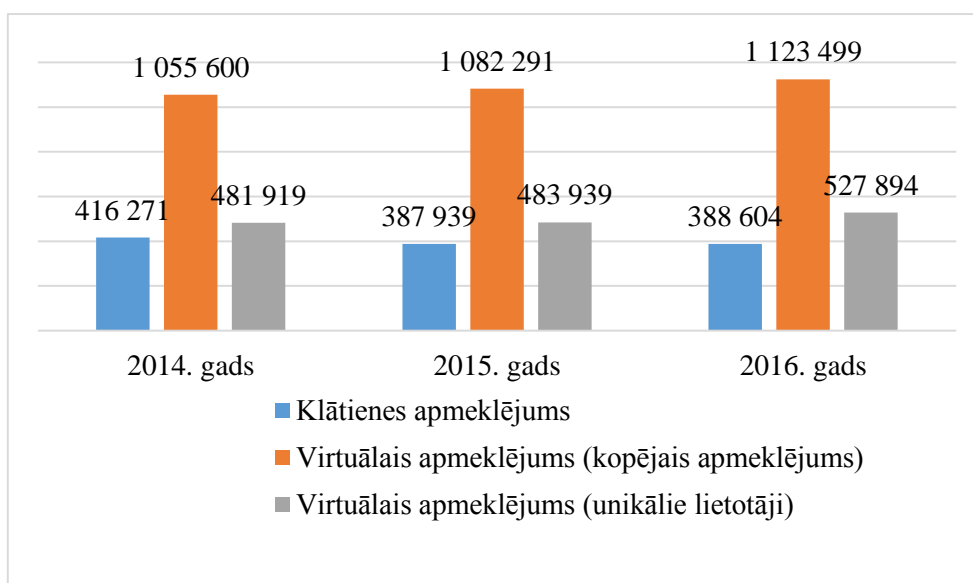
Nr.	Rādītāji	2015. gadā	2016. gadā
1.	Izveidotais iespieddarbu un elektronisko dokumentu ierakstu skaits LNB katalogā (skaits gadā).	18 483	19 387
2.	Nacionālās bibliogrāfijas izveide (ierakstu skaits gadā).	108 823	104 930
3.	Iespieddarbu un elektronisko dokumentu indeksēšana Kopkatalogā: - pievienoti priekšmeti (skaits gadā);	51 822	60 401
	- pievienoti UDK klasifikācijas indeksi (skaits gadā).	30 232	36 123
4.	Izveidoti autoritatīvie ieraksti (skaits gadā).	14 894	17 172
5.	Rediģēto ierakstu skaits (gadā).	21 253	36 612

2016. gadā tika pabeigts darbs pie saistīto datu pilotprojekta - tīmekļa kolekcijas “Raina un Aspazijas mantojums 21. gadsimta sabiedrībai” izveides, kurā uzkrāta pieredze, kā strādāt komandā projektā, kurā darbojas ne tikai LNB darbinieki, bet arī citu atmiņas institūciju pārstāvji, papildinātas zināšanas un sapratne par saistīto datu nozīmi bibliotēkas datu attīstībā. Tā mērķis bija izveidot tīmekļa kolekciju, mūsdienīgā veidā piedāvājot sabiedrībai iepazīties ar Raina un Aspazijas daudzpusīgo mantojumu, radot iespējas tā izmantošanai pētniecībā, interaktīvi vai citiem mērķiem.

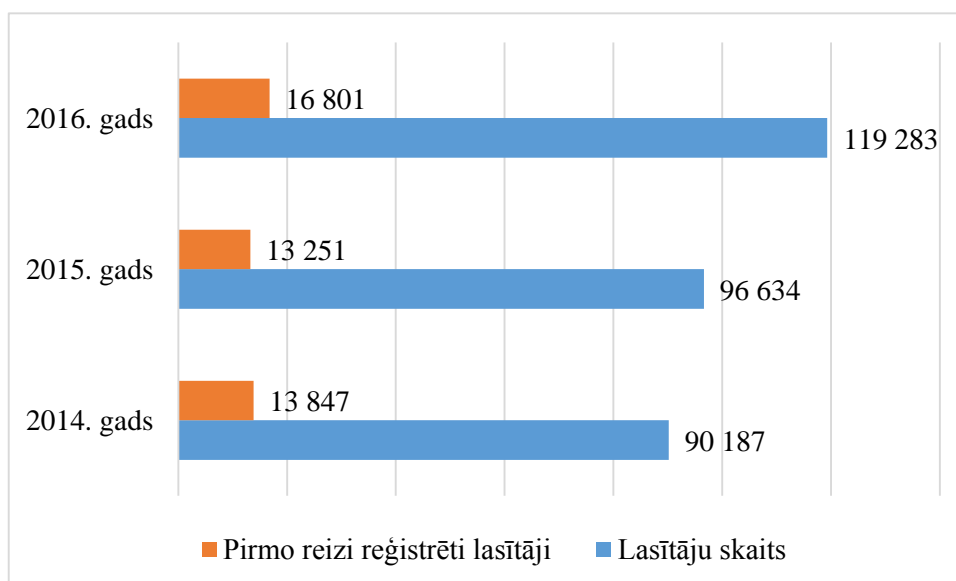
Uzsākta dalība projektā pie pētījuma “Tekstuālu datu semantiskā anotēšana tīmekļa vidē saistītu datu kopu pielietojuma gadījumā” kopā ar Datorzinību centru (DZC).

4. darbības virziens: LNB informācijas pakalpojumi sabiedrībai.

2016. gadā LNB ēku apmeklējuši 388 604 apmeklētāji (neskaitot visiem atvērto publisko zonu), no tiem 256 332 lasītāji, kuriem izsniegtas 329 020 krājuma vienības. LNB abonēto datubāzu lietojums sasniedzis 110 367 vienības (27 401 sesijas) un LNB veidotos digitālos resursus 1 123 499 reizes apmeklējuši 527 894 unikālie lietotāji, tostarp LNB tīmekļa vietni 200 487 unikālie lietotāji (471 591 apmeklējums), digitālo kolekciju „Zudusī Latvija” – 148 885 (233 045 apmeklējumi), digitālo kolekciju „Periodika.lv” – 59 475 unikālie lietotāji (215 385 apmeklējumi).

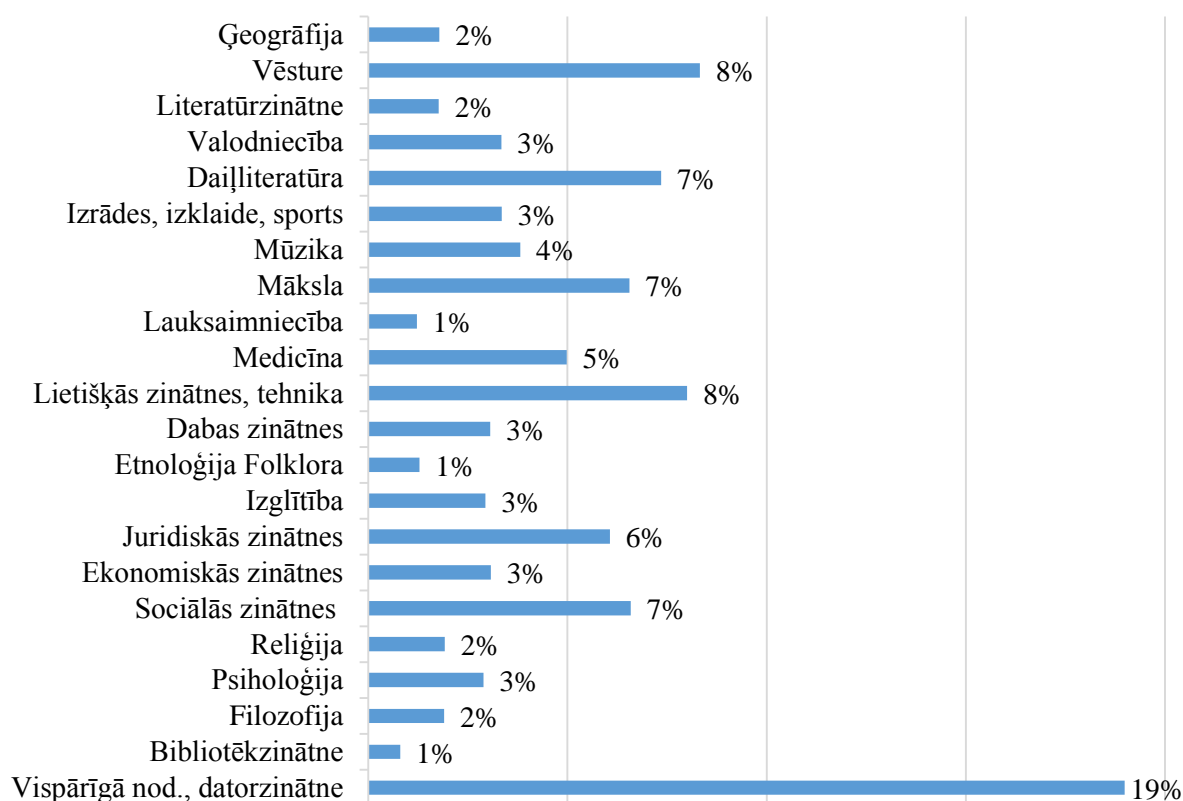
2.attēls. LNB apmeklējums (skaits)

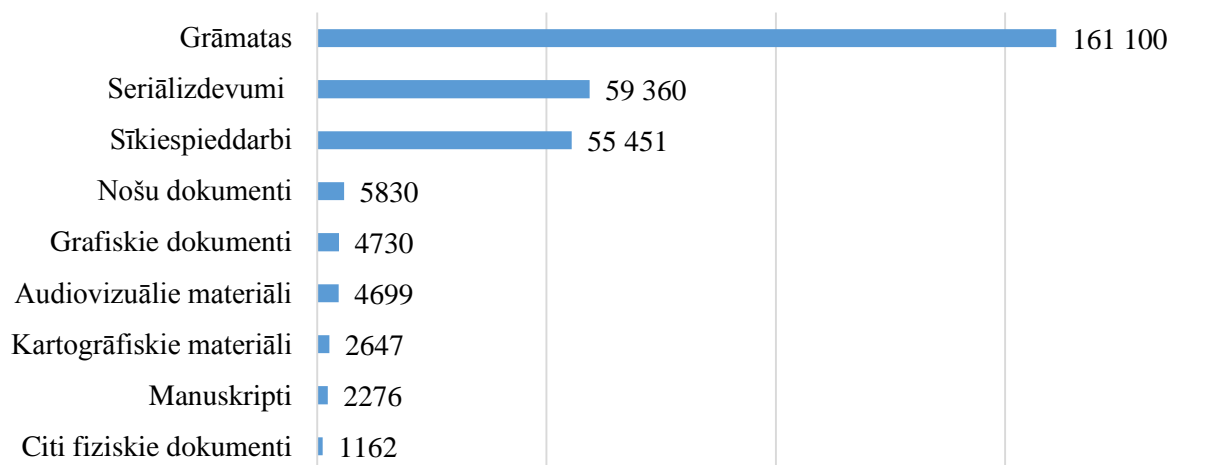
3.attēls. LNB lasītāji (skaits)

Sniegts ievērojams daudzums informācijas pakalpojumu: 2016. gadā turpināja augt sniegto uzziņu un konsultāciju skaits – 47 921 (134% pret 2015. gadu), 3 103 uzziņas ar padziļinātu informācijas meklēšanu, 774 attālinātie informācijas pakalpojumi “Jautā bibliotēkām”, sniegtas 772 profesionālās uzziņas bibliotēku nozarē un izpildīti 3 625 bibliotēkas korporatīvo klientu pieprasījumi.

Krājuma organizācijas un komplektēšanas kvalitātes rādītājs ir tā izmantojamība, kas atspoguļojas izsniegumā. Lasītavu izsniegums aug un atskaites gada laikā sasniedzis 329 020 vienības (2015. gadā – 195 222 vienības).

4.attēls. Izsniegums pa zinātņu nozarēm

5.attēls. Lasītavu izsniegums (fiziskais krājums)

Turpināts darbs pie Tautas grāmatu plauktam dāvināto grāmatu apstrādes, eksemplāru pievienošanas un to ievietošanas plauktā - 2016. gadā dāvinājumā saņemtas 370 grāmatas. Grāmatas ir iereģistrētas mājaslapā tautasgramatuplaukts.lv un dāvinātāja ieraksts ieskenēts. 2016. gadā izredīgēti arī iepriekšējo gadu ieraksti.

Nodrošināta Latvijas starpbibliotēku abonementa centra funkciju izpilde – dokumentu nosūtīšanā un saņemšanā LR bibliotēkām un informācijas centriem. SBA pakalpojuma darbība aptver visu valsts teritoriju, nodrošinot informācijas un zināšanu pieejamību visās LR bibliotēkās. SBA sektora pakalpojumi ir orientēti uz visām iedzīvotāju darbības jomām un visām iedzīvotāju vecumgrupām. Izsniegums atskaites periodā ir palielinājies – 4597 vienības (2016. gads) / 3813 vienības (2015. gads).

Lai uzlabotu lasītāju ar redzes traucējumiem apkalpošanu, UIC darbinieki padziļināti apguva speciālo iekārtu iespējas, dokumentu izdrukāšanu Braila rakstā. Atskaites gadā tika izstrādāta Vājredzīgo un neredzīgo lasītāju apkalpošanas kārtība.

5. darbības virziens: LNB kā nacionāls un starptautisks starpnozaru kompetences centrs.

2016. gadā notika intensīva gatavošanās LNB kā izglītības iestādes statusa iegūšanai, 7. septembrī notika izglītības iestādes un izglītības programmu akreditācija uz sešiem gadiem. LNB Kompetenču attīstības centrā 2016. gadā tika īstenotas 45 programmas, mācījušās 74 kursu grupas. Mācības uzsākušas un turpina divas akreditētās tālākizglītības programmas “Bibliotēku zinības” (960 h) mācību grupas un divas akreditētās profesionālās pilnveides izglītības programmas “Informācijas un bibliotēku zinību pamati” (240 h) mācību grupas. Realizētie kursi un mācību nodarbības notikušas 1262 akadēmisko stundu apjomā, kopā izsniegtas 807 kursu beigšanas apliecības. Izglītojušies 857 kursu dalībnieki, no kuriem 262 LNB darbinieki, 61 izglītības iestāžu bibliotekārs un 534 citu bibliotēku speciālisti.

Bibliotēku attīstības centrs, kura viens no darbības virzieniem ir profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumu organizēšana, pārskata periodā ārpus LNB ir noorganizējis 5

reģionālos izbraukuma seminārus (Alūksnē, Līvānos, Talsos, Rēzeknē un Preiļos), kurus kopumā apmeklējuši 259 bibliotekāri. Kopā 2016. gadā noorganizēti 16 nacionāla un reģionāla līmeņa profesionālās pilnveides pasākumi, apmeklējumu kopskaits – 875 un 29 profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumi, kuru kopējais apmeklējums – 1420. Kā īpaši nozīmīgi profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumi minami:

- Akadēmisko un speciālo bibliotēku apaļā galda diskusijas (14.–16.03.)
- Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru 2016. gada pavasara sanāksme (30.–31.05.)
- Bibliotēku novadpētniecības ekspertu paneļdiskusija (09.06.)
- Bibliotēku novadpētniecības konference (22.–23.09.)
- Medijpratības un informācijpratības seminārs (08.12.)
- Seminārs par bibliotēku statistikas aktualitātēm (15.12.)

Pie profesionāli nozīmīgiem starptautiskiem notikumiem jāmin 23.-25. maijā notikušie starptautiskie pasākumi datu veidotājiem: seminārs “RDA Baltijā un Austrumeiropā”, “Riga-thon” un “EURIG – European RDA Interest Group 2016. gada sanāksme” ar papildus vienas dienas darba grupu. Pasākumus apmeklēja 96 dalībnieki no 24 pasaules valstīm.

Bibliotēku attīstības centrs koordinē visu Latvijas bibliotēku statistikas pārskatu iesniegšanu datubāzē “Latvijas digitālā kultūras karte”. 2016. gadā pārbaudīti, precizēti un apstiprināti 1708 bibliotēku iesniegtie statistikas pārskati.

Bibliotēku attīstības centrs koordinē valsts iestāžu, sabiedrisko organizāciju, izdevēju un citu institūciju bezatlīdzības izdevumu pieņemšanu un sadali Latvijas bibliotēkām. Kopumā 2016. gadā bezatlīdzības kārtā no valsts iestādēm, dažādām institūcijām, sabiedriskajām organizācijām, izdevniecībām un privātpersonām Latvijas bibliotēkas ar Bibliotēku attīstības centra starpniecību saņēmušas 254 830 informācijas vienību. Procentuāli visvairāk informācijas vienību (129 670 eks., kas veido 50,9 %) saņemtas no valsts iestādēm (Iekšlietu ministrija, Ārlietu ministrija, Ekonomikas ministrija, Valsts kanceleja, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, Valsts valodas centrs u. c.); 37,8 % informācijas vienību (96 300 eks.) saņemts no sabiedriskajām organizācijām, biedrībām, nodibinājumiem (“Borisa un Ināras Teterevu fonds”, LNB Atbalsta biedrība, Latvijas Ornitologu biedrība u. c.); 8,4 % informācijas vienību (21 320 eks.) saņemts no izdevniecībām (“Zvaigzne ABC”, “Zinātne”, “Satori” u. c.); 3 % informācijas vienību (7540 eks.) saņemts no privātpersonām – grāmatu autoriem (Inese Vaidere, Atis Skalbergs, Normunds Treijs, Juris Ķigurs u. c.). Latvijas bibliotēkām – obligāto eksemplāru saņēmējām, piegādātas 31 425 (31 222 – 2015. g.) eksemplāru vienības ar kopīgo vērtību 142 660,29 EUR (135 751,75- 2015. g.).

Sadarbībā ar KISC, Latvijas Nacionālo arhīvu, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju, Latvijas Nacionālo kultūras centru u.c. institūcijām tika izstrādāts un novembrī KM Digitālā kultūras mantojuma padomē apstiprināts “Kultūras mantojuma digitalizācijas, ilglaicīgās saglabāšanas un pieejamības nodrošināšanas plāns 2016. - 2020. gadam”.

Tika veikta bāreņdarbu meklēšanas koordinējošās institūcijas funkcija, izveidota metodoloģiska brošūra “Vadlīnijas bāreņdarbu statusa noteikšanā”, sniegtas konsultācijas ar bāreņdarbu identificēšanu saistītos jautājumos, kā arī izglītoti bibliotekāri semināros un autortiesībuursos par bāreņdarbu izmantošanas iespējām.

ID STK sēdē apstiprinātas publicēšanai “Nacionālās bibliogrāfijas tematiskās piekļuves vadlīnijas”. Materiāls publicēts LNB tīmekļa vietnē, un tulkojums iesniegts publicēšanai IFLA. Standarts LVS EN1047 – Drošas uzglabāšanas telpas. Klasifikācija un ugunsizturības testa metodes. 2. daļa: Datu uzglabāšanas telpas un konteineri - maketēšana un nosūtīšana LVS – reģistrēts 2. februārī. Standarts LVS ISO 2789 Informācija un dokumentācija. Starptautiskā bibliotēku statistika – reģistrēts 23. martā.

6. darbības virziens: LNB kā rakstpratības, informācijpratības un mūžizglītības centrs.

Sešpadsmito gadu pēc kārtas īstenota lasīšanas veicināšanas programma “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” - 712 bibliotēkās, tostarp 54 latviešu diasporas centros (salīdzinot ar 2015. gadu, par 14 latviešu diasporas centriem ir pieaugusi programmas izplatība ārpus Latvijas) 22 pasaules valstīs. Aktīvā jaunāko grāmatu lasīšanā un vērtēšanā bija iesaistīti ap 20 tūkstošiem dalībnieki. Būtiski, ka “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” darbojas kā integrācijas programma 224 Latvijas skolās, no kurām 29 ir mazākumtautības vai divplūsmu skolas. Programma veido pozitīvu publicitāti lasīšanai, lasīšanas tradīciju stiprināšana ģimenē, ko stiprina arī Vecāku žūrijas darbība un Tēvu kampaņa.

2016. gadā mērķtiecīgi strādāts pie informācijpratības mācību pakalpojumu attīstības. Salīdzinot ar 2015. gadu, mācību pakalpojumu apjomi ir pieauguši. Īpaši strādāts ar dažādām mērķauditorijām. Mācību pakalpojumu realizācijas gaitā izveidojās jaunas un sekmīgi turpinājās iepriekš uzsāktās sadarbības ar vispārīzglītojošām skolām un augstākajām mācību iestādēm. Turpinot uzsāktu sadarbību, mācību pakalpojumi realizēti skolu pedagogiem. Notikušas mācību nodarbības Latvijas Kultūras akadēmijas pedagogiem. Sadarbībā ar Rīgas Izglītības un informatīvi metodisko centru notikušas vairākas mācību nodarbības Rīgas skolu pedagogiem, tostarp arī skolu psihologiem un logopēdiem. Arī sadarbībā ar Pierīgas Izglītības un sporta pārvaldi noritēja vairākas mācību nodarbības dažādu priekšmetu skolotāju grupām. Sadarbībā ar Latvijas Republikas augstskolu (LU, RSU, TSI, Nacionālās aizsardzības akadēmijas) un Alberta koledžas akadēmisko personālu, NLC aktīvi darbojās studentu informācijpratības prasmju attīstīšanā. Kā veiksmīgu piemēru vērts minēt 2016. gadā uzsāktu pilotprojektu - pētnieciskā darba rakstīšanas skolu, kurā juridisko fakultāšu studentiem notika apmācības tiesību avotu meklēšanā bibliotēkas informācijas resursos, un to izgūšanā.

Saistībā ar ekspozīciju “Grāmata Latvijā” izstrādāta izglītojošā programma dažādām auditorijas vecumu grupām. Ekspozīcijā vadītas nodarbības dažādu vecumu un iepriekšējas sagatavotības līmeņu grupām; izstrādāts ekspozīcijas apskates palīgmateriāls bērniem. Tāpat tika organizētas kamerlekcijas Virtakas klasē par Latvijas pavārgrāmatu vēsturi un Virtakas ieža rakstiem, kā arī pirmsskolas un skolas vecuma bērniem vadītas nodarbības par Virtakas zīmēm.

LNB darbības atbalsta virzieni

Informācijas tehnoloģiju nodrošinājums

Izveidoti divi jauni datu centri. Veikta IT infrastruktūras pilnveide, sagatavota jauna virtuālo serveru infrastruktūra un nodrošināta bojājumiecietīga vide. Infrastruktūrā ieviesti jauni serveri, datu masīvi un pilnveidoti jau esošie resursi, serveri, lenšu bibliotēka un citi. Ieviestas un pilnveidotas

tādas sistēmas kā - reģistrācijas vārti, interaktīvie stendi, lasītāju reģistrācija, konferenču reģistrācijas un citas.

Saimnieciskais atbalsts

2016.gada laikā pabeigta garantijas laika defektu novēršana abām bibliotēkas ēkām un to tehniskajām sistēmām un veikta LNB ēkas priekšlaukuma labiekārtojuma atjaunošana un pielāgošana ekstrēmo sporta veidu vajadzībām.

Lai uzlabotu lasītāju vajadzības pēc velosipēdu drošas novietošanas pie galvenās ieejas ir uzstādīti papildus 24 velostatīvi, savukārt, lai uzturētu ēkas jumta stiklojuma tīrību, uz visām konstrukcijas korēm ir uzstādītas putnu atbaidīšanas adatas.

2.5. Veiktie pētījumi

LNB kopējais zinātniskajā iestādē izpildītais zinātnisko darbu apjoms (iekšējie izdevumi) pārskata gadā bija 116 996 EUR, no kuriem valsts budžeta finansējums bija 105 996 EUR. No kopējā budžeta fundamentālajiem pētījumiem tika novirzīti 48 571 EUR un 68 425 EUR lietišķajiem pētījumiem. No minētā kopējā zinātniskā darba apjoma 55.5 % tika novirzīti humanitāro zinātņu, 30% sociālo zinātņu un 14.5% inženierzinātņu pētniecībā. LNB strādājošo darbinieku skaits ar doktora zinātnisko akadēmisko grādu 2016. gadā bija 11, bet doktorantūrā studējošo skaits 7.

2016. gadā uzsākts pētījums “Tekstuālu datu semantiskā anotēšana tīmekļa vidē saistītu datu kopu pielietojuma gadījumā” (ERAF, “Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju kompetences centrs”), kura mērķis ir iegūt jaunas zināšanas tekstveida satura semantiskai anotēšanai, t.sk., izmantojot datu kopu hierarhisko saistīšanu. Iegūtās zināšanas tiks izmantotas, lai veidotu jaunus risinājumus bibliotēku un citu digitālo resursu pārvaldības institūciju vajadzībām, kā arī uzlabojot dokumentu un zināšanu pārvaldības risinājumus. Pētījumu plānots pabeigt 2017.gadā.

Ar VKKF atbalstu 2016.gadā notika Starptautiska zinātniska konference “Grāmata un sabiedrība Latvijā līdz 1945. gadam”, kas bija veltīta grāmatniecības un literatūras vēsturnieka, bibliotēku darbinieka Alekseja Apīņa (1926–2004) 90. dzimšanas dienai. Konferences mērķis bija veicināt Latvijas svarīgāko grāmatzinātnes jomu un saskarzinātņu pētīšanu un popularizēt jaunākos pētījumus, kā vietējā, tā starptautiskā vidē; veicināt akadēmisku diskusiju un pieredzes apmaiņu jautājumos, kas skar Latvijas svarīgāko grāmatzinātnes jomu un saskarzinātņu pētniecību starp Latvijas un ārvalstu atmiņas institūciju (bibliotēku, arhīvu, muzeju), zinātnisku iestāžu darbiniekiem, neatkarīgiem pētniekiem, kultūras mantojuma programmu studentiem un citiem interesentiem.

2016. gadā, realizējot projekta mērķi - izveidot tīmekļa kolekciju, mūsdienīgā veidā piedāvājot sabiedrībai iepazīties ar Raiņa un Aspazijas daudzpusīgo mantojumu (tekstuālo, vizuālo, audio, video), radot iespējas tā izmantošanai pētniecībā, mācību procesā, interaktīvi vai citiem mērķiem, tika pabeigts darbs pie pilotkolekcijas “Raiņa un Aspazijas mantojums 21. gadsimta sabiedrībai” (projekts realizēts LNB budžeta ietvaros).

Plašāka informācija par LNB zinātnisko darbību pieejama “LNB Zinātniskās darbības pārskats par 2016. gadu”⁴.

⁴ Pieejams: <http://lnb.lv/sites/default/files/media/par-lnb/institucija/lnb-zinatniskas-darbibas-parskats-2016.pdf>

3. Pakalpojumi

Likumā „Par Latvijas Nacionālo bibliotēku”, „Bibliotēku likumā”, „Obligāto eksemplāru likumā” un pārējos normatīvajos aktos noteikto funkciju izpildei LNB sniedz plašu publisko pakalpojumu klāstu, kuru galvenās mērķauditorijas ir plaša sabiedrība, bibliotēkas un izdevēji. Saskaņā ar "Bibliotēku likuma" 5. pantā noteikto, lietotāju apkalpošana, bibliotēkas informācijas sistēmu izmantošana, kā arī citi pamata pakalpojumi sabiedrībai tiek sniegti bez maksas. Atsevišķus pakalpojumus, kas noteikti 2016. gada 26. aprīlī MK noteikumos Nr. 251 „Latvijas Nacionālās bibliotēkas publisko maksas pakalpojumu cenrādis”, LNB sniedz par maksu, kas veido LNB pašu ieņēmumus.

3.1. Starpiestāžu pakalpojumi

Starpbibliotēku abonements: LNB Latvijas bibliotēkām un to lasītājiem piedāvā par maksu izmantot starpbibliotēku abonementa pakalpojumu, kas ļauj ikvienam Latvijas iedzīvotājam sev tuvākajā bibliotēkā pasūtīt un lasīt izdevumus kā no LNB, tā arī no citu Latvijas bibliotēku krājumiem.

Praktiskie pakalpojumi bibliotēkām: LNB saskaņā ar „Obligāto eksemplāru likuma” nosacījumiem veic obligātā eksemplāra vienību sadali citām Latvijas bibliotēkām; uztur bibliotēku apmaiņas fondu, kas ļauj jebkurai Latvijai bibliotēkai papildināt savus krājumus ar darbiem, kas vairs nav vajadzīgi citās bibliotēkās; veic grāmatu dāvinājumu sadali; administrē vērtīgo grāmatu iegādes programmas Latvijas bibliotēkām un bērnu un jauniešu lasīšanas veicināšanas programmu „Bērnu un jauniešu žūrija”. Tāpat LNB piedāvā citām Latvijas bibliotēkām ceļojošās izstādes.

Bibliogrāfiskie pakalpojumi: LNB veido nacionālo izdevumu bibliogrāfiskos ierakstus un autoritatīvos ierakstus, kurus pēc tam bez maksas var izmantot visas Latvijas bibliotēkas savu krājumu aprakstīšanai, kā arī īsteno Nacionālā kopkataloga kvalitātes kontroli.

Konsultatīvais atbalsts: LNB sniedz konsultācijas ar bibliotēku darbību saistītos jautājumos visām Latvijas bibliotēkām, kas ļauj paaugstināt Latvijas bibliotēku sniegto pakalpojumu kopējo kvalitāti. Galvenās konsultāciju jomas ir katalogizācija (MARC 21 un AACR2 standarti), indeksācija (klasifikācija un priekšmetošana), bibliogrāfisko aprakstu veidošana, metadatu veidošana, bērnu un jauniešu bibliotēkārā apkalpošana, lasīšanas veicināšanas pasākumu īstenošana, kultūras mantojuma digitalizācija, autortiesības bibliotēkās, bibliotēku nozares formālā un neformālā izglītība, izstāžu darbs, bibliotēku darba stratēģiskā plānošana un pārvaldība, krājumu, tai skaitā elektronisko, veidošana u.c.

Profesionālās pilnveides pakalpojumi: LNB ir LR Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības iestāžu reģistrā reģistrēta profesionālās tālākizglītības un pilnveides izglītības iestāde (apliecība Nr.3360300678, 2008. gada 25. jūnijs), 2016. gadā LNB tika akreditēta arī kā izglītības iestāde (reģistrācijas Nr. 3360300678). LNB Kompetenču attīstības centrā īsteno Latvijas bibliotekāru dažāda līmeņa profesionālo pilnveidi, tai skaitā arī pēcstudiju izglītību. KAC īsteno 2015. gada 10. augustā licencēto klātienē 240 stundu profesionālās pilnveides programmu „Informācijas un bibliotēku zinību pamati” un 2016. gada 28. janvārī licencēto neklātienē 960 stundu profesionālās tālākizglītības programmu “Bibliotēku zinības”. Centrs piedāvā kursus un apmācību programmas dažādām publisko, zinātnisko, speciālo un izglītības iestāžu bibliotēku

darbinieku mērķgrupām. Tāpat tiek organizēti arī tematiski semināri, sanāksmes un praktiskumi bibliotēku nozares speciālistiem kā LNB telpās, tā citās Latvijas bibliotēkās, un, piesaistot LNB speciālistus, atbalstīti reģionālo bibliotēku un bibliotēku mācību centru rīkoti profesionālās pilnveides pasākumi.

Standartu, terminu un vadlīniju veidošana: Sadarbībā ar Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas Informācijas un dokumentācijas terminoloģijas apakškomisiju, LNB veic bibliotēku nozares terminu izstrādi un uztur bibliotēku, muzeju un arhīvu terminu datubāzi, un sadarbībā ar MABSTK veic atmiņas institūciju standartu adaptēšanu un izstrādi. Tāpat LNB bibliotēku vajadzībām veido arī bibliotēku darba vadlīnijas un metodiskos materiālus.

Statistikas veidošana: LNB apkopo bibliotēku nozares statistiku, kā arī apkopo un analizē bibliotēku darbības atskaites. LNB veido valsts statistiku par Latvijas izdevējdarbību un publicē ikgadēju e-izdevumu „Latvijas izdevējdarbības statistika“.

Nozares informācijas veidošana un izplatīšana: LNB veido Latvijas bibliotēku portāla www.biblioteka.lv saturu, izdot nozares informācijas biļetenu, veido plakātu „Kalendārs bibliotēkām”, divas reizes mēnesī publicē e-biļetenu „Latvijas jaunākās grāmatas” un ikgadēji e-izdevumu „Periodikas rādītājs”, organizē profesionālo diskusiju klubu “Tikšanās bibliotekāru stāvā”, kā arī uztur vairākas bibliotekāro darbinieku vēstkopas.

3.2. Komercpakalpojumi

LNB maksas pakalpojumu klāstu pamatā veido kopēšanas, drukāšanas, skenēšanas un dokumentu elektroniskās piegādes pakalpojumi bibliotēkas lasītājiem, starpbibliotēku abonementa un starptautiskā starpbibliotēku abonementa pakalpojumi un personālā abonementa pakalpojumi. Uzziņu informācijas centrs sniedz augstas pievienotās vērtības informācijas pakalpojumus kā fiziskām, tā juridiskām personām: veic padziļinātu informācijas meklēšanu, veido tematiskus bibliogrāfiskos sarakstus, informācijas apkopojumus un preses apskatus. Fiziskām un juridiskām personām pieejami arī bibliotēkas materiālu digitalizācijas pakalpojumi un sietuves pakalpojumi. Izdevējiem tiek sniegti UDK šifru, ISBN, ISMN, ISSN numuru un ISSN svītrkodu piešķiršanas pakalpojumi. Muzejiem un citām atmiņas institūcijām tiek nodrošināta iespēja saņemt izdevumus no LNB speciālajiem krājumiem eksponēšanas nolūkiem. Savukārt jebkuram interesantam ir iespēja iegādāties LNB izdotos bibliogrāfisko rādītājus un citus izdevumus.

Būtisku daļu ieņēmumu veido telpu un audiovizuālā aprīkojuma nomas pakalpojumi. LNB piedāvā pasākumiem izīrēt vairāk nekā 20 telpas ar kopējo platību 5 300 m² – konferenču un koncertu zāli ar 380 cilvēku ietilpību, konferenču centru ar 400 cilvēku ietilpību, izstāžu zāles, kamerzāli, pasākumu telpas 11. un 12. stāvā un citas telpas – koncertu, izrāžu, kino seansu, konferenču, semināru, diskusiju, izstāžu, prezentāciju, simpoziju un citu pasākumu rīkošanai zinātnes, izglītības un kultūras jomā. Īrei tiek piedāvātas arī mācību klases un datorklases. Līdz ar telpām ir iespējams iznomāt arī to audiovizuālo aprīkojumu – apskaņošanas sistēmas, ekrānus, interaktīvās tāfeles, projektorus, videotelekonferenču iekārtas u.t.t.

3.3. Publiskie pakalpojumi

Grāmatu, periodisko izdevumu, audiovizuālo materiālu u.c. krājuma vienību izsniegšana: LNB krājumā ir vairāk nekā 4 miljoni vienību, kas pieejamas bibliotēkas lasītājiem.

Krājuma pamatā ir t.s. nacionālais krājums, kuru papildina speciālie krājumi – retumi un rokraksti, grafiskās mākslas darbi, notis, kartes, audiovizuālie izdevumi, sīkiespiedumi – un nozaru krājumi, kurus pamatā veido izdevumi svešvalodās LNB profilajās zinātņu jomās, pirmkārt sociālajās un humanitārajās zinātnēs. LNB materiālus izsniedz izmantošanai tikai LNB lasītavās, piedāvājot iespēju nepieciešamos izdevumus iepriekš rezervēt. Atsevišķām lasītāju grupām par maksu ir pieejams personālā abonementa pakalpojums. LNB jaunajā ēkā lasītājiem 350 000 krājuma vienības pieejamas brīvpieejas režīmā.

Starptautiskais starpbibliotēku abonements: LNB saviem lasītājiem piedāvā par maksu izmantot starptautiskā starpbibliotēku abonementa pakalpojumus, gadījumos, ja LNB un citu Latvijas bibliotēku krājumā vai abonētajās datu bāzēs nav lasītājiem nepieciešamā izdevuma, pasūtot to no ārvalstu bibliotēkām.

Elektronisko resursu izmantošana: LNB lasītājiem piedāvā izmantot vairāk nekā 5 300 e-grāmatas, kā Latvijā izdotās, tā nozaru krājumiem piederošās, un vairāk nekā 40 elektroniskās datu bāzes, gan vispārīgas Latvijā veidotas datu bāzes (LETA, Letonika.lv, Lursoft u.c.), gan nozīmīgākās ārvalstu nozaru datu bāzes (EBSCO, Emerald, JSTOR, ScienceDirect, SCOPUS u.c.). Autortiesību ierobežojumu dēļ vairums datu bāžu izmantojamas tikai bibliotēkas telpās.

Uzziņas un konsultācijas: LNB sniedz lasītājiem uzziņas un konsultācijas par LNB pakalpojumiem un to pieejamību, LNB krājumu, informācijas meklēšanu LNB elektroniskajos un tradicionālajos informācijas resursos (elektroniskajā katalogā, datubāzēs, digitālajā bibliotēkā, kartīšu katalogos, kartotēkās), internetā un citu Latvijas un lielāko pasaules bibliotēku informācijas resursos. Pēc pieprasījuma tiek sagatavotas precizējošas, adresālās, tematiskās un faktogrāfiskās uzziņas. Tiek sniegts pakalpojums „Jautā bibliotēkaram” – iespēja uzdot jautājumu par LNB, tās krājumiem un pakalpojumiem, izmantojot e-pastu.

Kopēšana, drukāšana un iesiešana: LNB saviem lasītājiem par maksu piedāvā iegūt kā melnbaltas, tā krāsainas kopijas no bibliotēkas krājuma vienībām, t.sk. digitālas kopijas. Tiek nodrošināta arī izdruku veikšana no digitālajiem resursiem, kā arī izdevumu iesiešanas pakalpojums.

Digitālo kopiju piegāde: LNB piedāvā lasītājiem iespēju attālināti par maksu pasūtīt digitālas izdevumu kopijas; atkarībā no izdevuma autortiesību statusa ir iespējams iegūt vai nu darba fragmentu, vai visa izdevuma kopiju, kuru LNB piegādā pa e-pastu vai tiešsaistē.

Lasītāju apmācība: LNB piedāvā lasītājiem apmācību kursus informācijpratības jomā: informācijas meklēšana LNB elektroniskajā katalogā un valsts nozīmes kopkatalogā; informācijas meklēšana Analītikas (žurnālu, avīžu rakstu) datubāzē; informācijas meklēšana LNB digitālajā bibliotēkā; informācijas meklēšana LNB tiešsaistes abonētajās datubāzēs, informācijas meklēšana internetā.

Ekskursijas: LNB piedāvā ekskursijas pa bibliotēku, kurās interesenti var iepazīties ar LNB lasītavām, krājumiem un pakalpojumiem.

Izstādes: LNB katru gadu veido ievērojamu skaitu izstāžu, sākot ar nelielām izstādēm lasītavu telpās, kurās lasītāji var iepazīties ar krājuma jaunieguvumiem un atklāt LNB krājuma daudzveidību, un beidzot ar nozīmīgām tematiskām izstādēm, kas pēc to izstādīšanas LNB nereti pēc tam tiek, izstādītas arī citās Latvijas bibliotēkās, kā arī ārvalstīs.

Bibliogrāfiskā informācija (tiešsaistes pakalpojums): LNB nodrošina ikvienam iespēju iepazīties ar LNB krājumiem un atrast nepieciešamos izdevumus tās veidotajos elektroniskajos tiešsaistes katalogos un datubāzēs. LNB katalogu un datubāzu sistēmu veido elektroniskais katalogs, digitalizēti kartīšu katalogi, nacionālas nozīmes bibliogrāfiskās datubāzes, tai skaitā nacionālā analītiskas datu bāze, kura apkopota informācija par publikācijām presē, kā arī atsevišķām nozarēm veltītas tematiskas datubāzes. Katalogā tiek nodrošināta iespēja rezervēt nepieciešamos izdevumus, saglabāt meklēšanas rezultātus, veidot kolekcijas e-plauktā un skatīt informāciju par rezervētajām un izsniegtajām grāmatām un to nodošanas termiņiem.

Latvijas Nacionālā digitālā bibliotēka (tiešsaistes pakalpojums): LNB savu krājumu digitalizāciju veic jau kopš 1999. gada un kopš 2008. gada veido Latvijas Nacionālo digitālo bibliotēku. To veido digitalizētie LNB un tās satura partneru krājumu materiāli (periodiskie izdevumi, grāmatas, kartes, attēli, audiovizuālie materiāli) un Latvijas tīmekļa vietņu arhīvs. Periodikas portālā ir iekļauti aptuveni 3 000 nosaukumu laikraksti un žurnāli, kopā vairāk nekā 3 miljoni lappušu, no tiem publiski pieejami izdevumi, kas izdoti līdz 1946. gadam. Grāmatu portālā ir pieejamas aptuveni 8 000 grāmatas, kopā vairāk nekā 1,5 miljoni lappušu, kas izdotas sākot ar 1677. gadu, no tām apmēram 1 000 grāmatas pieejamas publiski. Abi šie resursi nodrošina pilnteksta meklēšanu un bagātīgas personalizācijas iespējas. Karšu portālā iekļauti vairāki tūkstoši karšu, kas izdotas laikā no 17. gs. sākuma līdz mūsdienām, un tas nodrošina vēsturisko karšu pārlūkošanu, vietvārdu meklēšanu un vēsturisko kartogrāfisko datu salīdzināšanu ar mūsdienu datiem. Attēlu kolekcija „Zudusī Latvija” sniedz iespēju aplūkot vairāk nekā 30 000 foto uzņēmumu, kas atspoguļo Latvijas vēsturi. Skaņu ierakstu kolekcija ļauj noklausīties vairāk nekā 70 gadus vecus mūzikas ierakstus, kā arī Latvijas politiķu runas. Latvijas tīmekļa vietņu arhīvu veido apmēram 3 000 Latvijas tīmekļa vietnes, kas izlases veidā vāktas kopš 2008. gada. Daļa digitālo objektu pilnībā pieejami visai sabiedrībai, taču daļa autortiesību ierobežojumu dēļ aplūkojama tikai LNB un Latvijas publisko bibliotēku telpās.

3.4. Izdevējdarbība

LNB sagatavotie drukātie izdevumi:

Starp patiesību un varu: rakstnieku dažādās lomas Eiropas vēsturē. Angļu val. Between truth and power: the role of authors in building and changing Europe: speeches and essays (izd. sagatavoja Anda Baklāne; tulk.: Vilis Kasims... u.c.; dizains: Anete Krūmiņa), ISBN 9789984850351 (latv.val.izd.), ISBN 9789984850405 (angļu val.izd.).

Nīderlandes 16.-18. gs. iespaidgrafika no Pētera Betgera kolekcijas = Niederländische Druckgrafik des 16.-18. Jahrhunderts aus der Sammlung von Peter Böttger (izstādes izdevums / tekstu autori: Peter Böttger, Daiga Upeniece, Dmitrijs Zinovjevs; red. Anda Baklāne; kataloga dizains: Anete Krūmiņa), ISBN 9789984850436.

Vadlīnijas bāreņdarbu statusa noteikšanā: nenosakāmu autortiesību subjektu darbu izmantošana (sast. Jurgis Īvāns; dizains: Anete Krūmiņa, Tatjana Raičiņeca), ISBN 9789984850375.

Zinātnieks: veltījums grāmatniecības vēsturniekam, literatūrzinātniekam, ilggadējam LNB darbiniekam Aleksejam Apīnim (1926-2004): izstāde, rokraksti, publikācijas, miscellanea (sast. I. Klekere; dizains T. Raičiņeca; projekta koord. K. Liniņa); ISBN 9789984850399.

LNB Bibliotēku attīstības centra e-izdevumi:

Bibliotēku attīstības centra vēstnesis Nr. 2 un Nr. 3.; Kalendārs bibliotēkām 2017 (aut. A.Štrāle).

LNB Bibliogrāfijas institūta e-izdevumi:

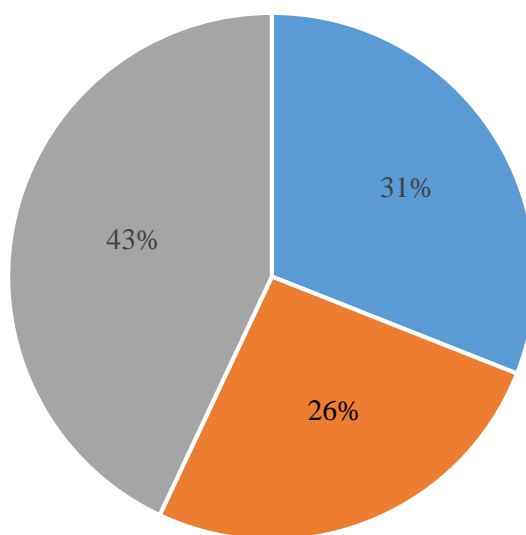
Latvijas izdevējdarbības statistika 2015 (sast.: G.Lodziņa); Latvijas jaunākās grāmatas (24 numuri) (sast.: I. Krūmiņa. Red. I.Dukure); Periodikas rādītājs 2015 (sast.: L.Bērziņa, G. Smagare. Red. I.Dukure).

4. Uzlabojumi institūcijas vadībā un organizācijā

2016. gadā turpinājās “LNB darbības stratēģijas 2014.–2018. gadam” īstenošana. 2016. gadā notika Restaurācijas centra reorganizācija, kā rezultātā tapa Krājuma saglabāšanas centrs. Ir uzsākta Letonikas un Baltijas centra reorganizācija.

5. Personāls

2016. gadā vidējais amata vietu skaits LNB bija 372, kas ir par 6 mazāk nekā 2015. gadā. Gada laikā darba attiecības pārtrauktas ar 37, bet darbā pieņemts 41 darbinieks. 2016. gada beigās LNB ir 360 darbinieki, no kuriem 18 cilvēki strādā uz nepilnu slodzi. 57% darbinieku ir nodarbināti bibliotēkāros amatos. Sieviešu īpatsvars kolektīvā ir 79%. LNB strādā 11 zinātņu doktori, bet doktorantūrā studē 7 darbinieki. 32 bibliotēkas darbinieki nepilnu savu darba laiku velta pētnieciskā darba veikšanai.

- Bibliotekārie darbinieki ar bibliotekāro izglītību
- Bibliotekārie darbinieki ar izglītību citās jomās
- Pārējie darbinieki

6.attēls. LNB darbinieku sadalījums

2016. gadā turpināja augt pieprasījums pēc ekskursijām Gaismas pilī (2474 ekskursiju grupas, no tām 595 svešvalodās), ekskursiju gida darbu, līdzās citiem pienākumiem, atskaites gadā nodrošināja 62 darbinieki.

6. Komunikācija ar sabiedrību

Kopumā 2016. gadā tika sagatavotas un dažādiem mediju kanāliem izplatītas aptuveni 300 ziņas un preses relīzes, LNB tīmekļa vietnē sagatavotas un publicētas 863 ziņas, sagatavotas un digitālajā vidē izplatītas 215 foto galerijas un videoklipi, sociālajos tīklos publicētas vairāk nekā 4 000 ziņas. Ir notikušas vairāk nekā 120 intervijas un sižeti par LNB dažādos kontekstos. Drukātajos un elektroniskajos masu medijos par LNB ir bijušas aptuveni 250 publikācijas. LNB profilu sekotāju skaits sociālajos tīklos 2016. gada beigās pārsniedza 20 000 (Facebook sekotāju skaits sasniedzis 10 595 (2015. gadā - 8 464), Twitter – 8 623 (2015. gadā - 8 392), Instagram – 617 (2015. gadā – 449)).

2016.gadā notika trīs preses konferences – par LNB jumta un fasādes tīrīšanu (18.08.2016), par projektu “Europeana 1914 – 1918” (25.10.2016) un par LNB priekšlaukuma renovācijas ziedojumu vākšanas kampaņu (16.11.2016).

Atskaites gada laikā tika pabeigti vairāki bibliotēkai svarīgi projekti. 29. augustā notika ekspozīcijas “Grāmata Latvijā” svinīgā atklāšana. Pirmo četru mēnešu darbības laikā ekspozīciju apmeklēja 8 000 cilvēku. No 2016. gada, LNB publiskajā telpā apskatāms videoatgādinājums par 2014. gadā notikušo “Grāmatu draugu ķēdi”, kad simtiem cilvēku padeva grāmatas no Nacionālās bibliotēkas Barona ielas filiāles uz jauno ēku. Tika sakārtota infokiosku informācija, un tie tika izvietoti piecos punktos publiskajā telpā. Tāpat ātriņā tika uzstādīts un svinīgi atklāts Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas (UNESCO) informatīvais stends, kas turpmāk informēs bibliotēkas apmeklētājus par aktivitātēm, gan interaktīvā (TV) veidā, gan ar drukātas informācijas palīdzību.

Vēl viens starptautiski ievērojams notikums bija “Europeana 1914-1914” kampaņas organizēšana, kad bibliotēka tapa par vietu, kurā, aktualizējot Pirmā pasaules kara atceres simtgadi un unikālu tiešsaistes rīku – Pirmā pasaules kara liecību un notikumu arhīvu "Europeana 1914–1918", norisinājās Eiropas digitālās bibliotēkas "Europeana" iniciatīva "Kolekcijas dienas" un pirmās Starptautiskās rokrakstu pārrakstīšanas sacensības.

2016. gadā LNB ēkā tika novadītas ekskursijas 2474 interesentu grupām, t.sk. 594 grupām svešvalodās (angļu, krievu, vācu, poļu, ķīniešu un japāņu valodās), kurās piedalījās kopā 37 951 dalībnieks, t.sk. 7 911 viesi no citām valstīm.

7. Plānotie pasākumi 2017. gadā

LNB kā sabiedrībai atvērts kultūras, zinātnes un izglītības centrs.

Lai nodrošinātu vēl veiksmīgāku informācijas atbalstu sabiedrībai, tiks strādāts pie jaunas LNB mājaslapas versijas. Notiks darbs pie ekspozīcijas “Grāmata Latvijā” attīstīšanas un starptautiskas pozicionēšanas kā arī attīstīts ekskursiju pakalpojums.

LNB tradicionālā un elektroniskā krājuma attīstība.

Tiks izstrādāta nacionālo digitāli radīto publikāciju vākšanas, datu veidošanas, pieejamības un saglabāšanas stratēģija un plāns. Viena no būtiskākajām aktivitātēm ar ilgtermiņa ietekmi būs tiešsaistes pakalpojumu sistēmas izdevējiem ieviešana, pakāpeniska darba sākšana sistēmā. Plānots pabeigt, papildināt, veikt nepieciešamās izmaiņas krājumu veidošanas profilos. Nozaru literatūras krājuma attīstīšanai tiks turpināts darbs pie saskarnozaru identificēšanas, attīstītas e-grāmatu nozaru kolekcijas.

Nacionālās bibliogrāfisko datu un zināšanu organizācijas sistēma.

Plānots attīstīt datu pakalpojumus, t.sk. izmantojot saistīto datu pieeju, un turpināt darbu pie RDA un FAST ieviešanas.

Kultūras mantojuma digitalizācija un e-pakalpojumu attīstība

Plānots veikt ERAF projekta “Kultūras mantojuma digitalizācija” virzībai nepieciešamos sagatavošanās darbus, t.sk. izstrādāt detalizētu projekta tehnisko arhitektūru un saskaņotu aktivitāšu plānu; sākt gatavot projektā digitalizējamo saturu. Tiks pabeigta LNDB kolekciju attīstības stratēģija un plāns, kas nodrošinātu visu līdz šim radīto un jaunradīto kolekciju publisku pieejamību un ilglaicīgu saglabāšanu DOM sistēmā.

Pakalpojumu attīstība dažādām mērķauditorijām

Lai īstenotu vienu no LNB stratēģijas 2014. - 2018. gadam galvenajām prioritātēm – radītu pozitīvu bibliotēkas apmeklējuma pieredzi – plānots mērķtiecīgi un atbilstoši mērķauditoriju vajadzībām attīstīt LNB klātienē pakalpojumus un uzlabot to kvalitāti - izstrādāt pakalpojumu kvalitātes kritērijus, pakalpojumu sniegšanas vadlīnijas un lasītāju apkalpošanas kārtību, veikt izmaiņas lasītavu iekārtojumā un krājuma izvietojumā, kā arī turpināt attīstīt augstvērtīgus pakalpojumus lasītājiem, it īpaši augstskolu studentiem.

LNB kā nacionāls un starptautisks starpnozaru kompetences centrs

Tuvojoties Latvijas simtgadei 2018. gadā, aizvien redzamākas kļūs arī LNB plānotās aktivitātes, kas saistītas ar simtgades sagaidīšanu. 2017. gadā ar diviem pasākumiem tiks aizsākta LNB zinātnisko konferenču programma “Latvijas valstiskuma idejas vēsturiskais ceļš kopējā Eiropas telpā”, debitēs pasākumu programma “Neredzamā bibliotēka”, un notiks izstāde “Luters. Reformācija”. Nacionālās enciklopēdijas projektā šogad tiks turpināts darbs pie satura, it īpaši ilustratīvā materiāla, taču galvenais fokuss būs vērsts uz enciklopēdijas tīmekļa vietnes izstrādi un fiziskā “Latvijas” sējuma sagatavošanu izdošanai. Līdz gada beigām pie lietotājiem nonāks Latvijas kultūras kanona jaunā tīmekļa vietne.

LNB kā rakstpratības, informācijpratības un mūžizglītības centrs

LNB aizvien vairāk fokusēsies uz aktīvu sabiedrības izglītošanu. Tāpēc 2017. gadā tiks izstrādāta LNB izglītojošās darbības stratēģija, apzināta situāciju reģionu bibliotēku mācību centros un iespējas plašāk sadarboties ar tiem; īstenoti medijpratības pasākumi bibliotekāriem un skolotājiem; sagatavots 960 stundu profesionālās pilnveides programmas eksāmens un piedāvāta iespēja interesentiem to kārtot, lai iegūtu 3. kvalifikācijas līmeni; izstrādāts mācību materiāls par

LNB e-resursiem, organizēta starptautiska konference par andragoģijas jautājumiem un attīstīta “Telpa -15+”, ekspozīcija “Grāmata Latvijā” u.c. struktūrvienību izglītojošās aktivitātes.

Personāla attīstība

2017. gadā mērķtiecīgi tiks strādāts pie tā, lai LNB darbinieki būti zinoši, lojāli un motivēti, un lai viņu ieguldījums tiktu adekvāti novērtēts, t.sk. tiks ieviesta vienota darbinieku profesionālā pilnveides plānošanas sistēma un pilnveidots darbinieku novērtēšanas process.

Administratīvā darbība

2017. gadā plānots sagatavot priekšlikumus jaunam Obligāto eksemplāru likumam un Latvijas Nacionālās bibliotēkas likumam un iesniegt tos KM. Plānots izstrādāt LNB izglītojošās darbības stratēģiju 2017.- 2021.gadam, un uzsākt darbu pie LNB stratēģijas periodam no 2019. līdz 2023. gadam.

Lai LNB arī nākotnē varētu attīstīt pakalpojumus atbilstoši tās stratēģijai, pārmaiņām bibliotēku nozarē un sabiedrības pieprasījumam, kā arī piešķirtā finansējuma ietvaros, ir plānots uzsākt izvērtēt šobrīd īstenotās funkcijas un pakalpojumus, to sniegšanas lietderību, efektivitāti un nepieciešamos resursus, t.sk. īstenot personāla auditu.